

Codul de procedură penală

- adoptat prin Legea nr. 29/1968 (B. Of. nr. 145-146 din 12 noiembrie 1968);
- republicat în B. Of. nr. 58-59 din 26 aprilie 1973, în temeiul art. III din Legea nr. 7/1973 (B. Of. nr. 49 din 6 aprilie 1973);
- republicat în M. Of. nr. 78 din 30 aprilie 1997, în temeiul art. IV din Legea nr. 141/1996 (M. Of. nr. 289 din 14 noiembrie 1996).

cu modificările și completările aduse prin:

- **O.U.G. nr. 207/2000** privind modificarea și completarea Codului penal și a Codului de procedură penală (M. Of. nr. 594 din 22 noiembrie 2000), aprobată cu modificări și completări prin **Legea nr. 456/2001** (M. Of. nr. 410 din 25 iulie 2001). Aplicarea unei părți din modificările aduse prin O.U.G. nr. 207/2000 a fost suspendată, până la aprobarea acesteia prin lege, prin O.U.G. nr. 295/2000 (M. Of. nr. 707 din 30 decembrie 2000), aprobată prin Legea nr. 109/2001 (M. Of. nr. 157 din 29 martie 2001);
- **Legea nr. 296/2001** privind extrădarea (M. Of. nr. 326 din 18 iunie 2001);
- **Legea nr. 704/2001** privind asistența judiciară internațională în materie penală (M. Of. nr. 807 din 17 decembrie 2001) – intrată în vigoare la 30 de zile de la data publicării;
- **Legea nr. 756/2001** asupra transferării persoanelor condamnate în străinătate (M. Of. nr. 2 din 4 ianuarie 2002);
- **Legea nr. 169/2002** privind modificarea și completarea Codului penal, a Codului de procedură penală și a unor legi speciale (M. Of. nr. 261 din 18 aprilie 2002);
- **O.U.G. nr. 58/2002** privind modificarea și completarea unor dispoziții din Codul penal referitoare la infracțiuni contra demnității și infracțiuni contra autorității, precum și a unor dispoziții din Codul de procedură penală (M. Of. nr. 351 din 27 mai 2002), aprobată cu modificări prin **Legea nr. 160/2005** (M. Of. nr. 470 din 2 iunie 2005);
- **Legea nr. 281/2003** privind modificarea și completarea Codului de procedură penală și a unor legi speciale (M. Of. nr. 468 din 1 iulie 2003), modificată, în ceea ce privește intrarea în vigoare a anumitor dispoziții, prin O.U.G. nr. 66/2003 (M. Of. nr. 502 din 11 iulie 2003). În ce privește intrarea în vigoare a modificărilor aduse prin Legea nr. 281/2003, a se vedea dispozițiile art. XI din lege, precum și pe cele conținute în art. II din O.U.G. nr. 66/2003, *infra*, la Dispozițiile tranzitorii cuprinse în actele de modificare a Codului de procedură penală;
- **O.U.G. nr. 66/2003** privind modificarea unor dispoziții din Codul de procedură penală (M. Of. nr. 502 din 11 iulie 2003), aprobată prin Legea nr. 359/2003 (M. Of. nr. 635 din 5 septembrie 2003);
- **O.U.G. nr. 109/2003** privind modificarea Codului de procedură penală (M. Of. nr. 748 din 26 octombrie 2003), rectificată în M. Of. nr. 756 din 29 octombrie 2003 și aprobată cu modificări prin **Legea nr. 159/2004** (M. Of. nr. 451 din 20 mai 2004). Dispozițiile O.U.G. nr. 109/2003 au devenit aplicabile de la data intrării în vigoare a Legii de revizuire a Constituției României, respectiv de la 29 octombrie 2003;

- **O.U.G. nr. 55/2004** pentru modificarea Codului de procedură penală (M. Of. nr. 592 din 1 iulie 2004), aprobată prin Legea nr. 548/2004 (M. Of. nr. 1164 din 8 decembrie 2004);
- **Legea nr. 302/2004** privind cooperarea judiciară în materie penală (M. Of. nr. 594 din 1 iulie 2004). Legea nr. 302/2004 a intrat în vigoare la 60 de zile de la publicarea în Monitorul Oficial;
- **O.U.G. nr. 72/2004** pentru completarea art. 209 din Codul de procedură penală (M. Of. nr. 909 din 6 octombrie 2004), aprobată prin Legea nr. 575/2004 (M. Of. nr. 1210 din 16 decembrie 2004);
- **Legea nr. 480/2004** pentru modificarea și completarea Codului de procedură penală (M. Of. nr. 1088 din 23 noiembrie 2004);
- **Legea nr. 576/2004** pentru modificarea și completarea Codului de procedură penală (M. Of. nr. 1223 din 20 decembrie 2004);
- **O.U.G. nr. 190/2005** pentru realizarea unor măsuri necesare în procesul de integrare europeană (M. Of. nr. 1179 din 28 decembrie 2005), aprobată cu modificări prin **Legea nr. 332/2006** (M. Of. nr. 629 din 20 iulie 2006);
- **Legea nr. 356/2006** pentru modificarea și completarea Codului de procedură penală, precum și pentru modificarea altor legi (M. Of. nr. 677 din 7 august 2006). Legea nr. 356/2006 a intrat în vigoare la 30 de zile de la publicarea în Monitorul Oficial al României, iar prevederile privind persoana juridică au intrat în vigoare la data intrării în vigoare a normelor corespunzătoare din Codul penal;
- **O.U.G. nr. 60/2006** pentru modificarea și completarea Codului de procedură penală, precum și pentru modificarea altor legi (M. Of. nr. 764 din 7 septembrie 2006);
- **Legea nr. 79/2007** pentru modificarea art. 28¹ pct. 1 lit. b) din Codul de procedură penală (M. Of. nr. 225 din 2 aprilie 2007);
- **Decizia Curții Constituționale nr. 1058/2007** referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 209 alin. (4¹) din Codul de procedură penală (M. Of. nr. 810 din 28 noiembrie 2007);
- **Decizia Curții Constituționale nr. 1086/2007** referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 172 alin. (1) teza I și art. 173 alin. (1) din Codul de procedură penală (M. Of. nr. 866 din 18 decembrie 2007);
- **Decizia Curții Constituționale nr. 190/2008** referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 362 alin. (1) lit. a) teza a doua din Codul de procedură penală (M. Of. nr. 213 din 20 martie 2008)
- **O.U.G. nr. 31/2008** privind modificarea art. 482 din Codul de procedură penală (M. Of. nr. 224 din 24 martie 2008), aprobată prin Legea nr. 8/2009 (M. Of. nr. 105 din 20 februarie 2009);
- **Legea nr. 57/2008** pentru modificarea alin. (1) al art. 172 din Codul de procedură penală (M. Of. nr. 228 din 25 martie 2008);
- **Lege nr. 8/2009** pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 31/2008 privind modificarea art. 482 din Codul de procedură penală (M. Of. nr. 105 din 20 februarie 2009);
- **Legea nr. 195/2009** privind modificarea art. 453 alin. (1) lit. a) din Codul de procedură penală (M. Of. nr. 365 din 1 iunie 2009);
- **Decizia Curții Constituționale nr. 783/2009** referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. I pct. 185 din Legea nr. 356/2006 pentru modificarea și completarea Codului de procedură penală, precum și pentru modificarea altor legi (M. Of. nr. 404 din 15 iunie 2009);
- **Decizia Curții Constituționale nr. 694/2010** asupra excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. I pct. 184 din Legea nr. 356/2006 pentru modificarea

- și completarea Codului de procedură penală, precum și pentru modificarea altor legi, referitoare la modificarea dispozițiilor art. 385⁹ alin. (1) pct. 12 din Codul de procedură penală (M. Of. nr. 392 din 14 iunie 2010);
- **Legea nr. 177/2010** pentru modificarea și completarea Legii nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, a Codului de procedură civilă și a Codului de procedură penală al României (M. Of. nr. 672 din 4 octombrie 2010);
  - **Legea nr. 202/2010** privind unele măsuri pentru accelerarea soluționării proceselor (M. Of. nr. 714 din 26 octombrie 2010);
  - **Decizia Curții Constituționale nr. 1470/2011** referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 320¹ din Codul de procedură penală (M. Of. nr. 853 din 2 decembrie 2011);
  - **Decizia Curții Constituționale nr. 1483/2011** referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 320¹ alin. (1) din Codul de procedură penală (M. Of. nr. 853 din 2 decembrie 2011);
  - **O.U.G. nr. 121/2011** pentru modificarea și completarea unor acte normative (M. Of. nr. 931 din 29 decembrie 2011), aprobată prin Legea nr. 127/2013 (M. Of. nr. 246 din 29 aprilie 2013);
  - **Legea nr. 28/2012** pentru modificarea și completarea unor acte normative în vederea îmbunătățirii activității de valorificare a bunurilor sechestrate sau, după caz, intrate, potrivit legii, în proprietatea privată a statului (M. Of. nr. 189 din 22 martie 2012);
  - **Legea nr. 2/2013** privind unele măsuri pentru degrevarea instanțelor judecătorești, precum și pentru pregătirea punerii în aplicare a Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă (M. Of. 89 din 12 februarie 2013);
  - **Decizia Curții Constituționale nr. 206/2013** referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 414⁵ alin. (4) din Codul de procedură penală (M. Of. nr. 350 din 13 iunie 2013).

Cuprins

	Art.
PARTEA GENERALĂ	1-199
Titlul I. Regulile de bază și acțiunile în procesul penal	1-24
Capitolul I. Scopul și regulile de bază ale procesului penal	1-8
Capitolul II. Acțiunea penală și acțiunea civilă în procesul penal	9-24
Secțiunea I. Acțiunea penală	9-13
Secțiunea II. Acțiunea civilă	14-22
Secțiunea III. Părțile în procesul penal	23-24
Titlul II. Competența	25-61¹
Capitolul I. Felurile competenței	25-45
Secțiunea I. Competența după materie și după calitatea persoanei	25-29
Secțiunea II. Competența teritorială	30-31
Secțiunea III. Competența în caz de indivizibilitate și conexitate	32-38
Secțiunea IV. Dispoziții comune	39-45
Capitolul II. Incompatibilitatea și strămutarea	46-61 ¹
Secțiunea I. Incompatibilitatea	46-54
Secțiunea II. Strămutarea judecării cauzei penale	55-61 ¹
Titlul III. Probele și mijloacele de probă	62-135
Capitolul I. Dispoziții generale	62-68 ¹

Capitolul II. Mijloacele de probă _____	69-135
<i>Secțiunea I. Declarațiile învinutului sau ale inculpatului</i> _____	69-74
<i>Secțiunea II. Declarațiile părții vătămate, ale părții civile și ale părții responsabile civilmente</i> _____	75-77 ¹
<i>Secțiunea III. Declarațiile martorilor</i> _____	78-86 ⁵
<i>Secțiunea IV. Confruntarea</i> _____	87-88
<i>Secțiunea V. Înscrisurile</i> _____	89-91
<i>Secțiunea V'. Interceptările și înregistrările audio sau video</i> _____	91 ¹ -91 ⁶
<i>Secțiunea VI. Martorii asistenți</i> _____	92-93
<i>Secțiunea VII. Mijloacele materiale de probă</i> _____	94-95
<i>Secțiunea VIII. Ridicarea de obiecte și înscrisuri. Efectuarea perchezițiilor</i> _____	96-111
<i>Secțiunea IX. Constatarea tehnico-științifică și constatarea medico-legală</i> _____	112-115
<i>Secțiunea X. Expertizele</i> _____	116-127 ¹
<i>Secțiunea XI. Folosirea interpreților</i> _____	128
<i>Secțiunea XII. Cercetarea la fața locului și reconstituirea</i> _____	129-131
<i>Secțiunea XIII. Comisia rogatorie și delegarea</i> _____	132-135
Titlul IV. Măsurile preventive și alte măsuri procesuale _____	136-170
Capitolul I. Măsurile preventive _____	136-160 ¹⁰
<i>Secțiunea I. Dispoziții generale</i> _____	136-142
<i>Secțiunea II. Reținerea</i> _____	143-144
<i>Secțiunea III. Obligarea de a nu părăsi localitatea</i> _____	145
<i>Secțiunea III'. Obligarea de a nu părăsi țara</i> _____	145 ¹
<i>Secțiunea IV. Arestarea preventivă</i> _____	146-160 ^d
§1. Arestarea învinutului _____	146-147
§2. Arestarea inculpatului _____	148-160 ^d
<i>Secțiunea IV'. Dispoziții speciale pentru minori</i> _____	160 ^e -160 ^h
<i>Secțiunea V. Liberarea provizorie sub control judiciar și liberarea provizorie pe cauțiune</i> _____	160 ¹ -160 ¹⁰
§1. Liberarea provizorie sub control judiciar _____	160 ² -160 ³
§2. Liberarea provizorie pe cauțiune _____	160 ⁴ -160 ⁵
§3. Dispoziții comune _____	160 ⁶ -160 ¹⁰
Capitolul II. Alte măsuri procesuale _____	161-170
<i>Secțiunea I. Luarea măsurilor de ocrotire și de siguranță</i> _____	161-162
<i>Secțiunea II. Măsurile asigurătorii, restituirea lucrurilor și restabilirea situației anterioare săvârșirii infracțiunii</i> _____	163-170
Titlul V. Acte procesuale și procedurale comune _____	171-199
Capitolul I. Asistența juridică și reprezentarea _____	171-174
Capitolul II. Citarea. Comunicarea actelor procedurale. Mandatul de aducere _____	175-184 ¹
Capitolul III. Termenele _____	185-188
Capitolul IV. Cheltuielile judiciare _____	189-193
Capitolul V. Modificarea actelor procedurale, îndreptarea erorilor materiale și înlăturarea unor omisiuni vădite _____	194-196
Capitolul VI. Nulitățile _____	197
Capitolul VII. Amenda judiciară _____	198-199

PARTEA SPECIALĂ	200-522¹
Titlul I. Urmărirea penală	200-286
Capitolul I. Dispoziții generale	200-205
Capitolul II. Competența organelor de urmărire penală	206-215
Capitolul III. Supravegherea exercitată de procuror în activitatea de urmărire penală	216-220
Capitolul IV. Efectuarea urmăririi penale	221-260
<i>Secțiunea I. Sesizarea organelor de urmărire penală</i>	221-227
<i>Secțiunea II. Desfășurarea urmăririi penale</i>	228-238
<i>Secțiunea III. Suspendarea urmăririi penale</i>	239-241
<i>Secțiunea IV. Încetarea urmăririi penale</i>	242-248
<i>Secțiunea V. Scoaterea de sub urmărire penală</i>	249-249 ¹
<i>Secțiunea VI. Procedura prezentării materialului de urmărire penală</i>	250-254
<i>Secțiunea VII. Terminarea urmăririi penale</i>	255-260
§ 1. Urmărirea fără punerea în mișcare a acțiunii penale	255-257
§ 2. Urmărirea cu acțiunea penală pusă în mișcare	258-260
Capitolul V. Trimiterea în judecată	261-269
Capitolul VI. Reluarea urmăririi penale	270-274
Capitolul VII. Plângerea împotriva măsurilor și actelor de urmărire penală	275-278 ¹
Capitolul VIII. Procedura plângerii prealabile	279-286
Titlul II. Judecata	287-414⁵
Capitolul I. Dispoziții generale	287-312
Capitolul II. Judecata în primă instanță	313-360
<i>Secțiunea I. Desfășurarea judecării cauzelor</i>	313-342
<i>Secțiunea II. Deliberarea și hotărârea instanței</i>	343-360
Capitolul III. Căile de atac ordinare	361-385 ¹⁹
<i>Secțiunea I. Apelul</i>	361-385
<i>Secțiunea II. Recursul</i>	385 ¹ -385 ¹⁹
Capitolul IV. Căile extraordinare de atac	386-414 ⁵
<i>Secțiunea I. Contestația în anulare</i>	386-392
<i>Secțiunea II. Revizuirea</i>	393-408 ²
<i>Secțiunea III. Recursul în interesul legii</i>	409-414 ⁵
Titlul III. Executarea hotărârilor penale	415-464
Capitolul I. Dispoziții generale	415-419
Capitolul II. Punerea în executare a hotărârilor	420-446
<i>Secțiunea I. Punerea în executare a pedepselor principale</i>	420-425
<i>Secțiunea II. Punerea în executare a pedepselor complementare</i>	426-428
<i>Secțiunea III. Punerea în executare a măsurilor de siguranță</i>	429-439 ¹
<i>Secțiunea IV. Punerea în executare a dispozițiilor privind înlocuirea răspunderii penale</i>	440-441
<i>Secțiunea IV¹. Punerea în executare a dispozițiilor prin care s-au aplicat sancțiunile prevăzute în art. 18¹ din Codul penal</i>	441 ¹
<i>Secțiunea V. Punerea în executare a amenzii judiciare și a cheltuielilor judiciare avansate de stat</i>	442-443
<i>Secțiunea VI. Punerea în executare a dispozițiilor civile din hotărâre</i>	444-446
Capitolul III. Alte dispoziții privind executarea	447-459
<i>Secțiunea I. Schimbări în executarea unor hotărâri</i>	447-452

<i>Secțiunea II. Amânarea executării pedepsei închisorii sau a detențiunii pe viață</i> _____	453-454
<i>Secțiunea III. Întreruperea executării pedepsei închisorii sau a detențiunii pe viață</i> _____	455-457
<i>Secțiunea IV. Înlăturarea sau modificarea pedepsei</i> _____	458-459
Capitolul IV. Dispoziții comune _____	460-464
Titlul IV. Proceduri speciale _____	465-522¹
Capitolul I. Urmărirea și judecarea unor infracțiuni flagrante _____	465-479
Capitolul I ¹ . Procedura privind tragerea la răspundere penală a persoanei juridice _____	479 ¹ -479 ¹⁵
Capitolul II. Procedura în cauzele cu infractori minori _____	480-493
Capitolul II ¹ . Procedura dării în urmărire _____	493 ¹ -493 ⁷
Capitolul III. Procedura reabilitării judecătorești _____	494-503
Capitolul IV. Repararea pagubei materiale sau a daunei morale în cazul condamnării pe nedrept sau al privării ori restrângerii de libertate în mod nelegal _____	504-507
Capitolul V. Procedura în caz de dispariție a înscrisurilor judiciare _____	508-512
Capitolul VI. Asistența judiciară internațională _____	513-522 ¹
<i>Secțiunea I. Dispoziții generale</i> _____	513
<i>Secțiunea II. Comisia rogatorie (abrogată)</i> _____	514-518
<i>Secțiunea III. Recunoașterea hotărârilor penale sau a altor acte judiciare străine</i> _____	519-522
<i>Secțiunea IV. Rejudecarea în caz de extrădare sau predare în baza unui mandat european de arestare</i> _____	522 ¹
Dispoziții finale _____	523-524

Dispoziții tranzitorii cuprinse în actele de modificare a Codului de procedură penală

1. Legea nr. 141/1996 pentru modificarea și completarea Codului de procedură penală
2. Legea nr. 281/2003 privind modificarea și completarea Codului de procedură penală și a unor legi speciale
3. O.U.G. nr. 66/2003 privind modificarea unor dispoziții din Codul de procedură penală
4. O.U.G. nr. 109/2003 privind modificarea Codului de procedură penală
5. Legea nr. 576/2004 pentru modificarea și completarea Codului de procedură penală
6. Legea nr. 356/2006 pentru modificarea și completarea Codului de procedură penală, precum și pentru modificarea altor legi
7. O.U.G. nr. 60/2006 pentru modificarea și completarea Codului de procedură penală, precum și pentru modificarea altor legi
8. Legea nr. 202/2010 privind unele măsuri pentru accelerarea soluționării proceselor
9. O.U.G. nr. 121/2011 pentru modificarea și completarea unor acte normative
10. Legea nr. 2/2013 privind unele măsuri pentru degrevarea instanțelor judecătorești, precum și pentru pregătirea punerii în aplicare a Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă

PARTEA GENERALĂ

Titlul I. Regulile de bază și acțiunile în procesul penal

Capitolul I. Scopul și regulile de bază ale procesului penal

Art. 1. Scopul procesului penal. (1) Procesul penal are ca scop constatarea la timp și în mod complet a faptelor care constituie infracțiuni, astfel ca orice persoană care a săvârșit o infracțiune să fie pedepsită potrivit vinovăției sale și nicio persoană nevinovată să nu fie trasă la răspundere penală.

(2) Procesul penal trebuie să contribuie la apărarea ordinii de drept, la apărarea persoanei, a drepturilor și libertăților acesteia, la prevenirea infracțiunilor, precum și la educarea cetățenilor în spiritul respectării legilor.

Art. 2. Legalitatea și oficialitatea procesului penal. (1) Procesul penal se desfășoară atât în cursul urmăririi penale cât și în cursul judecării, potrivit dispozițiilor prevăzute de lege.

(2) Actele necesare desfășurării procesului penal se îndeplinesc din oficiu, afară de cazul când prin lege se dispune altfel.

Notă. A se vedea și art. 124 – „Înfăptuirea justiției” și art. 126 – „Instanțele judecătorești” din Constituție.

Art. 3. Aflarea adevărului. În desfășurarea procesului penal trebuie să se asigure aflarea adevărului cu privire la faptele și împrejurările cauzei, precum și cu privire la persoana făptuitorului.

Art. 4. Rolul activ. Organele de urmărire penală și instanțele de judecată sunt obligate să aibă rol activ în desfășurarea procesului penal.

Notă. A se vedea și *infra*, art. 202 – „Rolul activ al organului de urmărire penală” și art. 287 – „Îndatoririle instanței de judecată” din Codul de procedură penală.

Art. 5. Garantarea libertății persoanei. (1) În tot cursul procesului penal este garantată libertatea persoanei.

(2)^[1] Nicio persoană nu poate fi reținută, arestată sau privată de libertate în alt mod și nici nu poate fi supusă vreunei forme de restrângere a libertății decât în cazurile și condițiile prevăzute de lege.

---

[1] Alin. (2)-(4) ale art. 5 sunt reproduse astfel cum au fost modificate prin art. I pct. 1 din Legea nr. 281/2003.

(3) Dacă cel împotriva căruia s-a luat măsura arestării preventive sau s-a dispus internarea medicală ori o măsură de restrângere a libertății consideră că aceasta este ilegală, are dreptul, în tot cursul procesului penal, să se adreseze instanței competente, potrivit legii.

(4) Orice persoană care a fost, în cursul procesului penal, privată de libertate sau căreia i s-a restrâns libertatea, ilegal sau pe nedrept, are dreptul la repararea pagubei suferite, în condițiile prevăzute de lege.

(5) În tot cursul procesului penal, învinuitul sau inculpatul arestat preventiv poate cere punerea în libertate provizorie, sub control judiciar sau pe cauțiune.

Notă. A se vedea și: √ art. 23 – „*Libertatea individuală*” din Constituție; √ art. 5 par. 1 – „*Dreptul la libertate și la siguranță*” din Convenția europeană a drepturilor omului; √ art. 6 – „*Dreptul la libertate și la siguranță*” din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene.

Art. 5¹. Respectarea demnității umane. Orice persoană care se află în curs de urmărire penală sau de judecată trebuie tratată cu respectarea demnității umane. Supunerea acesteia la tortură sau la tratamente cu cruzime, inumane ori degradante este pedepsită prin lege.

Notă. 1. A se vedea și: √ art. 22 alin. (2) – „*Dreptul la viață și la integritate fizică și psihică*” din Constituție; √ art. 3 – „*Interzicerea torturii*” din Convenția europeană a drepturilor omului; √ art. 1 – „*Demnitatea umană*” și art. 4 – „*Interzicerea torturii și a pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante*” din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene.

2. A se vedea și art. 266 – „*Arestarea nelegală și cercetarea abuzivă*”, art. 267 – „*Supunerea la rele tratamente*” și art. 267¹ – „*Tortura*” din Codul penal.

Art. 5².^[1] Prezumția de nevinovăție. Orice persoană este considerată nevinovată până la stabilirea vinovăției sale printr-o hotărâre penală definitivă.

Notă. A se vedea și: √ art. 23 alin. (11) din Constituție; √ art. 6 par. 2 – „*Dreptul la un proces echitabil*” din Convenția europeană a drepturilor omului; √ art. 48 alin. (1) – „*Prezumția de nevinovăție și dreptul la apărare*” din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene.

Art. 6. Garantarea dreptului de apărare. (1) Dreptul de apărare este garantat învinuitului, inculpatului și celorlalte părți în tot cursul procesului penal.

(2) În cursul procesului penal, organele judiciare sunt obligate să asigure părților deplina exercitare a drepturilor procesuale în condițiile prevăzute de lege și să administreze probele necesare în apărare.

[1] Art. 5² a fost introdus prin art. I pct. 2 din Legea nr. 281/2003.

(3)^[1] Organele judiciare au obligația să-l încunoștințeze, de îndată și mai înainte de a-l audia, pe învinuit sau pe inculpat despre fapta pentru care este cercetat, încadrarea juridică a acesteia și să-i asigure posibilitatea pregătirii și exercitării apărării.

(4) Orice parte are dreptul să fie asistată de apărător în tot cursul procesului penal.

(5) Organele judiciare au obligația să încunoștințeze pe învinuit sau inculpat, înainte de a i se lua prima declarație, despre dreptul de a fi asistat de un apărător, consemnându-se aceasta în procesul-verbal de ascultare. În condițiile și în cazurile prevăzute de lege, organele judiciare sunt obligate să ia măsuri pentru asigurarea asistenței juridice a învinuitului sau inculpatului, dacă acesta nu are apărător ales.

Notă. A se vedea și: √ art. 24 – „Dreptul la apărare” din Constituție; √ art. 6 parag. 3 lit. b)-c) – „Dreptul la un proces echitabil” din Convenția europeană a drepturilor omului; √ art. 48 alin. (2) – „Prezumția de nevinovăție și dreptul la apărare” din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene.

Recurs în interesul legii. Prin Decizia nr. XXVII/2007 (M. Of. nr. 772 din 14 noiembrie 2007), Înalta Curte de Casație și Justiție, Secțiunile Unite, a admis recursul în interesul legii declarat de către procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și a stabilit că:

„Asistența juridică acordată în procesul penal unui inculpat sau învinuit de o persoană care nu a dobândit calitatea de avocat în condițiile Legii nr. 51/1995, modificată și completată prin Legea nr. 255/2004, echivalează cu lipsa de apărare a acestuia”.

Art. 7.^[2] Limba în care se desfășoară procesul penal. (1) În procesul penal procedura judiciară se desfășoară în limba română.

(2) În fața organelor judiciare se asigură părților și altor persoane chemate în proces folosirea limbii materne, actele procedurale întocmindu-se în limba română.

Notă. A se vedea și art. 128 alin. (1)-(3) – „Folosirea limbii materne și a interpretului în justiție” din Constituție.

Art. 8.^[3] Folosirea limbii oficiale prin interpret. Părților care nu vorbesc sau nu înțeleg limba română ori nu se pot exprima li se asigură, în mod gratuit, posibilitatea de a lua cunoștință de piesele dosarului, dreptul de a vorbi, precum și dreptul de a pune concluzii în instanță, prin interpret.

^[1] Alin. (3) al art. 6 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. I pct. 3 din Legea nr. 281/2003.

^[2] Art. 7 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. I pct. 4 din Legea nr. 281/2003.

^[3] Art. 8 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. I pct. 5 din Legea nr. 281/2003.

Notă. A se vedea și: √ art. 128 alin. (4) – „Folosirea limbii materne și a interpretului în justiție” din Constituție; √ art. 6 paragraf. 3 lit. e) – „Dreptul la un proces echitabil” din Convenția europeană a drepturilor omului.

Capitolul II. Acțiunea penală și acțiunea civilă în procesul penal

Secțiunea I. Acțiunea penală

Art. 9. Obiectul și exercitarea acțiunii penale. (1) Acțiunea penală are ca obiect tragerea la răspundere penală a persoanelor care au săvârșit infracțiuni.

(2) Acțiunea penală se pune în mișcare prin actul de inculpare prevăzut de lege.

(3) Acțiunea penală se poate exercita în tot cursul procesului penal.

Art. 10. Cazurile în care punerea în mișcare sau exercitarea acțiunii penale este împiedicată. (1) Acțiunea penală nu poate fi pusă în mișcare, iar când a fost pusă în mișcare nu mai poate fi exercitată dacă:

a) fapta nu există;

b) fapta nu este prevăzută de legea penală;

b') fapta nu prezintă gradul de pericol social al unei infracțiuni;

c) fapta nu a fost săvârșită de învinuit sau de inculpat;

d) faptei îi lipsește unul din elementele constitutive ale infracțiunii;

e) există vreuna din cauzele care înlătură caracterul penal al faptei;

f) lipsește plângerea prealabilă a persoanei vătămate, autorizarea sau sesizarea organului competent ori altă condiție prevăzută de lege, necesară pentru punerea în mișcare a acțiunii penale;

g)^[1] a intervenit amnistia, prescripția ori decesul făptuitorului sau, după caz, radierea persoanei juridice atunci când are calitatea de făptuitor;

h)^[2] a fost retrasă plângerea prealabilă ori părțile s-au împăcat ori a fost încheiat un acord de mediere în condițiile legii, în cazul infracțiunilor pentru care retragerea plângerii sau împăcarea părților înlătură răspunderea penală;

i) s-a dispus înlocuirea răspunderii penale;

i')^[3] există o cauză de nepedepsire prevăzută de lege;

j) există autoritate de lucru judecat. Împiedicarea produce efecte chiar dacă faptei definitiv judecate i s-ar da o altă încadrare juridică.

^[1] Lit. g) de la alin. (1) al art. 10 este reprodusă astfel cum a fost modificată prin art. I pct. 1 din Legea nr. 356/2006.

^[2] Lit. h) de la alin. (1) al art. 10 este reprodusă astfel cum a fost modificată prin art. XVIII pct. 1 din Legea nr. 202/2010.

^[3] Lit. i') de la alin. (1) al art. 10 a fost introdusă prin art. I pct. 6 din Legea nr. 281/2003.

(2) În cazul prevăzut la lit. f), acțiunea penală poate fi pusă în mișcare ulterior în condiții legale.

Notă. 1. Cu privire la lit. b¹) de la alin. (1) al art. 10, a se vedea și art. 18¹ – „*Faptă care nu prezintă pericolul social al unei infracțiuni*” din Codul penal.

2. Cu privire la lit. e) de la alin. (1) al art. 10, a se vedea Capitolul V – „*Cauzele care înlătură caracterul penal al faptei*” (art. 44-51) din Titlul II al Părții generale din Codul penal.

3. Cu privire la lit. f)-h) de la alin. (1) al art. 10, a se vedea Titlul VII – „*Cauzele care înlătură răspunderea penală sau consecințele condamnării*” al Părții generale din Codul penal.

4. Cu privire la lit. i) de la alin. (1) al art. 10, a se vedea Titlul IV – „*Înlocuirea răspunderii penale*” al Părții generale din Codul penal.

5. Cu privire la lit. j) de la alin. (1) al art. 10, a se vedea și: ✓ art. 4 – „*Dreptul de a nu fi judecat sau pedepsit de două ori*” din Protocolul nr. 7 adițional la Convenția europeană a drepturilor omului; ✓ art. 50 – „*Dreptul de a nu fi judecat sau condamnat de două ori pentru aceeași infracțiune*” din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene.

Recurs în interesul legii. Prin Decizia nr. 12/2008 (M. Of. nr. 866 din 22 decembrie 2008), Înalta Curte de Casație și Justiție, Secțiile Unite, a admis recursul în interesul legii declarat de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție cu privire la consecințele modificării (în sensul majorării) prețului mediu al unui metru cub de masă lemnoasă pe picior, în cazul infracțiunilor ce aduc atingere fondului forestier, și a stabilit că: „*Modificarea, în sensul majorării prețului mediu al unui metru cub de masă lemnoasă pe picior, intervenită ulterior comiterii faptei, conduce, în cazul infracțiunilor ce aduc atingere fondului forestier, la lipsa unuia dintre elementele constitutive ale infracțiunii, ceea ce atrage incidența dispozițiilor art. 10 lit. d) din Codul de procedură penală*”.

Art. 11. Clasarea, scoaterea de sub urmărire, încetarea urmăririi penale, achitarea și încetarea procesului penal. Când se constată existența vreunuia din cazurile prevăzute în art. 10:

1. În cursul urmăririi penale procurorul, la propunerea organului de cercetare penală sau din oficiu, dispune:

a) clasarea, când nu există învinuit în cauză;

b) scoaterea de sub urmărire, în cazurile prevăzute în art. 10 lit. a)-e), când există învinuit sau inculpat în cauză;

c)^[1] încetarea urmăririi penale, în cazurile prevăzute în art. 10 lit. f)-h), i) și j), când există învinuit sau inculpat în cauză.

2. În cursul judecății instanța pronunță:

a) achitarea în cazurile prevăzute în art. 10 lit. a)-e);

b) încetarea procesului penal în cazurile prevăzute în art. 10 lit. f)-j).

[1] Lit. c) de la pct. 1 al art. 11 este reprodusă astfel cum a fost modificată prin art. I pct. 2 din Legea nr. 356/2006.

Recurs în interesul legii. Prin Decizia nr. XXVII/2006 (M. Of. nr. 190 din 20 martie 2007) cu privire la aplicarea dispozițiilor art. 11 pct. 2 lit. b) raportat la art. 10 alin. (1) lit. h) teza a II-a din Codul de procedură penală, referitoare la exprimarea acordului de voință al părților de a se împăca, în cazurile prevăzute de lege, Înalta Curte de Casație și Justiție, Secțiunile Unite, a statuat:

„Încetarea procesului penal în cazul infracțiunilor pentru care împăcarea părților înlătură răspunderea penală poate fi dispusă de instanță numai atunci când aceasta constată nemijlocit acordul de voință al inculpatului și al persoanei vătămate de a se împăca total, necondiționat și definitiv, exprimat în ședința de judecată de aceste părți, personal sau prin persoane cu mandat special, ori prin înscrisuri autentice”.

Art. 12. Sesizarea altor organe decât cele judiciare. În cazurile arătate în art. 10 lit. b), d) și e), procurorul care dispune clasarea sau scoaterea de sub urmărire, ori instanța de judecată care pronunță achitarea, dacă apreciază că fapta ar putea atrage măsuri ori sancțiuni altele decât cele prevăzute de legea penală, sesizează organul competent.

Art. 13. Continuarea procesului penal în caz de amnistie, prescripție sau retragere a plângerii prealabile ori de existență a unei cauze de nepedepsire^[1]. (1)^[2] În caz de amnistie, prescripție sau retragere a plângerii prealabile, precum și în cazul existenței unei cauze de nepedepsire, învinuitul sau inculpatul poate cere continuarea procesului penal.

(2) Dacă se constată vreunul din cazurile prevăzute în art. 10 lit. a)-e), procurorul dispune scoaterea de sub urmărire, iar instanța de judecată pronunță achitarea.

(3)^[3] Dacă nu se constată vreunul dintre cazurile prevăzute în art. 10 alin. (1) lit. a)-e), procurorul dispune încetarea urmăririi penale, cu excepția cazului prevăzut în art. 10 alin. (1) lit. i), iar instanța de judecată pronunță încetarea procesului penal.

Secțiunea II. Acțiunea civilă

Art. 14. Obiectul și exercitarea acțiunii civile. (1) Acțiunea civilă are ca obiect tragerea la răspundere civilă a inculpatului, precum și a părții responsabile civilmente.

(2) Acțiunea civilă poate fi alăturată acțiunii penale în cadrul procesului penal, prin constituirea persoanei vătămate ca parte civilă.

(3) Repararea pagubei se face potrivit dispozițiilor legii civile:

---

[1] Denumirea marginală a art. 13 este reprodusă astfel cum a fost modificată prin art. I pct. 7 din Legea nr. 281/2003.

[2] Alin. (1) al art. 13 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. I pct. 7 din Legea nr. 281/2003.

[3] Alin. (3) al art. 13 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. I pct. 3 din Legea nr. 356/2006.

a) în natură, prin restituirea lucrului, prin restabilirea situației anterioare săvârșirii infracțiunii, prin desființarea totală ori parțială a unui înscris și prin orice alt mijloc de reparare;

b) prin plata unei despăgubiri bănești, în măsura în care repararea în natură nu este cu putință.

(4) De asemenea, se acordă despăgubiri bănești pentru folosul de care a fost lipsită partea civilă.

(5)^[1] Acțiunea civilă poate avea ca obiect și tragerea la răspundere civilă pentru repararea daunelor morale, - potrivit legii civile.

Recursuri în interesul legii. 1. Prin Decizia nr. 1/2004 (M. Of. nr. 404 din 6 mai 2004), Înalta Curte de Casație și Justiție, Secțiunile Unite, admitând recursul în interesul legii, în aplicarea dispozițiilor art. 14 din Codul de procedură penală și ale art. 998 din Codul civil (*de la 1864, în prezent art. 1357 și urm. NCC – n.r.*), a stabilit că:

„Instanța penală investită cu judecarea acțiunii penale în cazul infracțiunilor cu efecte complexe, cum sunt cele deucidere din culpă și de vătămare corporală din culpă săvârșite de un conducător auto, este investită să judece acțiunea civilă, alăturată celei penale prin constituirea persoanei vătămate ca parte civilă, atât cu privire la pretențiile formulate în legătură cu decesul victimei sau cu vătămarile corporale suferite, cât și cu privire la pretențiile referitoare la bunurile distruse ori deteriorate ca urmare a aceluiași fapt”.

2. A se vedea Decizia nr. 2/2011 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Secțiunile Unite, reprodusă în extras *infra*, la art. 245.

Art. 15. Constituirea ca parte civilă. (1) Persoana vătămată se poate constitui parte civilă în contra învinutului sau inculpatului și persoanei responsabile civilmente.

(2) Constituirea ca parte civilă se poate face în cursul urmăririi penale, precum și în fața instanței de judecată până la citirea actului de sesizare.

(3) Calitatea de parte civilă a persoanei care a suferit o vătămare prin infracțiune nu înlătură dreptul acestei persoane de a participa în calitate de parte vătămată în aceeași cauză.

(4) Acțiunea civilă este scutită de taxa de timbru.

Recurs în interesul legii. Prin Decizia nr. 2/2010 (M. Of. nr. 414 din 22 iunie 2010), Înalta Curte de Casație și Justiție, Secțiunile Unite, a admis recursul în interesul legii declarat de către procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție privind stabilirea calității de parte vătămată sau parte civilă în cazul infracțiunilor prevăzute de Legea nr. 46/2008 – Codul silvic, prin care se aduce atingere fondului forestier proprietate privată a persoanelor fizice sau juridice, și a stabilit că:

„În cazul infracțiunilor prevăzute de Legea nr. 46/2008 – Codul silvic, prin care se aduce atingere fondului forestier proprietate privată a persoanei fizice sau persoanei juridice, calitatea de parte vătămată ori de parte civilă o pot avea atât ocoul silvic, în calitate de reprezentant al statului, cât și proprietarul fondului forestier, cu excepția situației în care acesta din urmă este subiect activ al infracțiunii”.

[1] Alin. (5) al art. 14 a fost introdus prin art. 1 pct. 8 din Legea nr. 281/2003.

Art. 16. Partea responsabilă civilmente. (1) Introducerea în procesul penal a persoanei responsabile civilmente poate avea loc, la cerere sau din oficiu, fie în cursul urmăririi penale, fie în fața instanței de judecată până la citirea actului de sesizare.

(2) Persoana responsabilă civilmente poate interveni în procesul penal până la terminarea cercetării judecătorești la prima instanță, luând procedura din stadiul în care se află în momentul intervenției.

(3) Partea responsabilă civilmente are, în ce privește acțiunea civilă, toate drepturile pe care legea le prevede pentru învinuit sau inculpat.

Art. 16¹.^[1] Tranzacția, medierea și recunoașterea pretențiilor civile.

(1) În cursul procesului penal, cu privire la pretențiile civile, inculpatul, partea civilă și partea responsabilă civilmente pot încheia o tranzacție sau un acord de mediere, potrivit legii.

(2) Inculpatul, cu acordul părții responsabile civilmente, poate recunoaște, în tot sau în parte, pretențiile părții civile.

(3) În cazul recunoașterii pretențiilor civile, instanța obligă la despăgubiri în măsura recunoașterii. Cu privire la pretențiile civile nerecunoscute, pot fi administrate probe.

Notă. A se vedea și: √ art. 438-441 referitoare la „*Hotărârea prin care se încuviințează învoiala părților*” din noul Cod de procedură civilă, republicat (M. Of. nr. 545 din 3 august 2012); √ Capitolul VI – „*Dispoziții speciale privind medierea unor conflicte*”, Secțiunea 2 – „*Dispoziții speciale privind medierea în cauzele penale*” din Legea nr. 192/2006 privind medierea și organizarea profesiei de mediator (M. Of. nr. 441 din 22 mai 2006).

Art. 17.^[2] Exercițarea din oficiu a acțiunii civile. (1) Acțiunea civilă se pornește și se exercită și din oficiu, când cel vătămat este o persoană lipsită de capacitate de exercițiu sau cu capacitate de exercițiu restrânsă.

(2) În acest scop, organul de urmărire penală sau instanța de judecată va cere persoanei vătămate ca, prin reprezentantul său legal, ori, după caz, persoanei care îi încuviințează actele, să prezinte situația cu privire la întinderea pagubei materiale și a daunelor morale, precum și date cu privire la faptele prin care acestea au fost pricinuite.

(3) Instanța este obligată să se pronunțe din oficiu asupra reparării pagubei și a daunelor morale, chiar dacă persoana vătămată nu este constituită parte civilă.

Art. 18. Susținerea acțiunii civile de către procuror. (1) Procurorul poate susține în fața instanței acțiunea civilă pornită de persoana vătămată.

[1] Art. 16¹ a fost introdus prin art. XVIII pct. 2 din Legea nr. 202/2010.

[2] Art. 17 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. I pct. 9 din Legea nr. 281/2003.

(2)^[1] Când cel vătămat este o persoană lipsită de capacitate de exercițiu sau cu capacitate de exercițiu restrânsă, procurorul, când participă la judecată, este obligat să susțină interesele civile ale acesteia, chiar dacă nu este constituită parte civilă.

Notă. A se vedea și art. 63 lit. d) și g) din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, republicată (M. Of. nr. 827 din 13 septembrie 2005), potrivit căruia „*Ministerul Public exercită, prin procurori, următoarele atribuții: (...)*
d) *exercită acțiunea civilă, în cazurile prevăzute de lege; (...)*
g) *apără drepturile și interesele legitime ale minorilor, ale persoanelor puse sub interdicție, ale dispăruților și ale altor persoane, în condițiile legii*”.

Art. 19. Acțiunea adresată instanței civile. (1)^[2] Persoana vătămată care nu s-a constituit parte civilă în procesul penal poate introduce la instanța civilă acțiune pentru repararea pagubei materiale și a daunelor morale pricinuite prin infracțiune.

(2) Judecata în fața instanței civile se suspendă până la rezolvarea definitivă a cauzei penale.

(3) De asemenea, poate să pornească acțiune în fața instanței civile persoana vătămată care s-a constituit parte civilă sau pentru care s-a pornit din oficiu acțiunea civilă în procesul penal, dar acesta a fost suspendat. În caz de reluare a procesului penal, acțiunea introdusă la instanța civilă se suspendă.

(4) Persoana vătămată care a pornit acțiunea în fața instanței civile poate să părăsească această instanță și să se adreseze organului de urmărire penală sau instanței de judecată, dacă punerea în mișcare a acțiunii penale a avut loc ulterior sau procesul penal a fost reluat după suspendare. Părăsirea instanței civile nu poate avea loc dacă aceasta a pronunțat o hotărâre chiar nedefinitivă.

Art. 20. Cazuri speciale de rezolvare a acțiunii civile. (1) Persoana vătămată constituită parte civilă în procesul penal poate să pornească acțiune în fața instanței civile, dacă instanța penală, prin hotărârea rămasă definitivă, a lăsat nesoluționată acțiunea civilă.

(2)^[3] În cazurile în care acțiunea civilă a fost exercitată din oficiu, dacă se constată din probe noi că paguba și daunele morale nu au fost integral reparate, diferența poate fi cerută pe calea unei acțiuni la instanța civilă.

(3) De asemenea, persoana vătămată se poate adresa cu acțiune la instanța civilă pentru repararea pagubelor materiale și a daunelor morale

---

^[1] Alin. (2) al art. 18 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. I pct. 10 din Legea nr. 281/2003.

^[2] Alin. (1) al art. 19 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. I pct. 11 din Legea nr. 281/2003.

^[3] Alin. (2) și (3) ale art. 20 sunt reproduse astfel cum au fost modificate prin art. I pct. 12 din Legea nr. 281/2003.

care s-au născut ori s-au descoperit după pronunțarea hotărârii penale de prima instanță.

Art. 21. Exercițarea acțiunii civile de către sau față de succesori.

(1) Acțiunea civilă rămâne în competența instanței penale în caz de deces al uneia din părți, introducându-se în cauză moștenitorii acesteia.

(2)^[1] Dacă una dintre părți este o persoană juridică, în caz de reorganizare a acesteia se introduc în cauză succesorii în drepturi, iar în caz de desființare sau de dizolvare se introduc în cauză lichidatorii.

Art. 22. Autoritatea hotărârii penale în civil și efectele hotărârii civile în penal. (1) Hotărârea definitivă a instanței penale are autoritate de lucru judecat în fața instanței civile care judecă acțiunea civilă, cu privire la existența faptei, a persoanei care a săvârșit-o și a vinovăției acesteia.

(2) Hotărârea definitivă a instanței civile prin care a fost soluționată acțiunea civilă nu are autoritate de lucru judecat în fața organului de urmărire penală și a instanței penale, cu privire la existența faptei penale, a persoanei care a săvârșit-o și a vinovăției acesteia.

Secțiunea III. Părțile în procesul penal

Art. 23. Inculpatul. Persoana împotriva căreia s-a pus în mișcare acțiunea penală este parte în procesul penal și se numește inculpat.

Art. 24. Alte părți în procesul penal. (1) Persoana care a suferit prin fapta penală o vătămare fizică, morală sau materială, dacă participă în procesul penal, se numește parte vătămată.

(2) Persoana vătămată care exercită acțiunea civilă în cadrul procesului penal se numește parte civilă.

(3) Persoana chemată în procesul penal să răspundă, potrivit legii civile, pentru pagubele provocate prin fapta învinutului sau inculpatului, se numește parte responsabilă civilmente.

Recursuri în interesul legii. 1. Prin Decizia nr. 1/2005 (M. Of. nr. 503 din 14 iunie 2005), Înalta Curte de Casație și Justiție, Secțiile Unite, admitând recursul în interesul legii, în aplicarea dispozițiilor art. 54 alin. (4) și ale art. 57 din Legea nr. 136/1995 privind asigurările și reasigurările în România, cu modificările ulterioare, a stabilit că:

„Societatea de asigurare participă în procesul penal în calitate de asigurător de răspundere civilă, iar nu ca parte responsabilă civilmente sau garant al plății despăgubirilor civile”.

Notă. Menționăm că art. 54 din Legea nr. 136/1995 privind asigurările și reasigurările în România a fost modificat, ulterior pronunțării acestei decizii, prin O.U.G. nr. 61/2005 (M. Of. nr. 562 din 30 iunie 2005), în forma modificată a acestui articol făcându-se referire la „asigurătorul de răspundere civilă”, iar art. 57 a fost abrogat prin același act normativ.

---

[1] Alin. (2) al art. 21 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. 1 pct. 4 din Legea nr. 356/2006.